

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנתם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

שמיני

(חלק כב — שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע שבת פרשת שמיני, יחיד נישן, ה'תשפ"ג (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

שמיני

הרמב"ן⁹ כתב ליישב, שפרשת ברכת כהנים (אף שנכתבה בתורה רק להלן) נאמרה קודם לכן, לפני וישא גו' ויברכם – ברכת כהנים יברכך² יאר ישא¹.

המקור לפירוש זה הוא (כמובא במפרשי רש"י³) בתורת כהנים⁴, וכן – בכמה מקומות בש"ס⁵ מבואר שמן הפסוק וישא אהרן את ידיו גו' ויברכם למדים כמה דינים בברכת כהנים.

א. על הפסוק וישא אהרן את ידיו גו' ויברכם וירד מעשות החטאת גו', פירש רש"י: ויברכם – ברכת כהנים יברכך² יאר ישא¹.

אבל צריך להבין (כקושיית הרמב"ן⁶): דרך רש"י היא לפרש פשוטו של מקרא, וכיון שהציווי על ברכת כהנים (ועמו הפסוקים ויברכך, יאר, ישא" שהביא רש"י כאן) אמור רק להלן בפרשת נשא⁷ – איך אפשר לפרש (לפי דרך הפשוט⁸) שו' ויברכם" כאן היינו ברכת כהנים?

אבל דוחק גדול לומר שגם רש"י¹² מפרש כן – שאם כן, הי' לו לרש"י להזכיר באיזהו מקומן¹³ שפרשת ברכת

אבל צריך להבין (כקושיית הרמב"ן⁶): דרך רש"י היא לפרש פשוטו של מקרא, וכיון שהציווי על ברכת כהנים (ועמו הפסוקים ויברכך, יאר, ישא" שהביא רש"י כאן) אמור רק להלן בפרשת נשא⁷ – איך אפשר לפרש (לפי דרך הפשוט⁸) שו' ויברכם" כאן היינו ברכת כהנים?

9 כאן. וכ"ה בקרבן אהרן לתוי"כ כאן. וראה גם ראב"ע נשא (ו, כא, ז, א). בחיי (שם ז, א). עוד תי' ברמב"ן כאן (בסופו). וכן סתם בנשא (כג) ש"כאן צוה אותו. . ליום זה ולהלן נתנה ברכה זו לו ולבניו לדורות" (וראה לקמן סעיף ב) – אבל לכאורה קשה לפרש כן בפשט¹⁰, כי א"כ למה לא הזכיר הכתוב שצוה אותו משה לעשות כן (כמ"ש הרמב"ן בעצמו כאן*). ובפרט ע"פ פרש"י צו ח, יא (וראה רמב"ן שם. שיחת ש"פ צו תשל"ה).

10 נשא שם.
11 ראה פרש"י נשא שם.
12 ברמב"ן משמע שמפרש כן ברש"י. וצ"ע בזה, כבפנים.
13 כהראב"ע ובחיי הנ"ל.

1 פרשתנו ט, כב.
2 נשא ו, כד-כו.
3 רא"ם ועוד עה"פ.
4 עה"פ (הובא גם ברמב"ן עה"פ, אלא שמתרצו גם לפירושו שאינו ברכת כהנים. וראה רא"ם ונימוקי שמואל כאן).
5 מגילה יח, א. סוטה לה, א"ב. תמיד פ"ז מ"ב. ועוד (וראה שו"ע אדה"ז או"ח סקכ"ח ס"א, יב, טו, כ, לו). – אבל ראה מל"מ (הל' תפלה (נשיאת כפים) פ"ד ה"ט) דמגילה וסוטה שם גופא משמע יותר (כפירוש הרמב"ן דלקמן בפנים) דלאו בברכת כהנים קא מיירי, ע"ש. וראה גם נימוקי שמואל כאן.
6 עה"פ.
7 שם, כב-כו.
8 ראה צידה לדרך כאן.

* ואף שהרמב"ן מפרש בכ"מ (וראה ט, יח (יט). בא י, ב, יא, א. ריש פרשתנו. ועוד) דלפעמים נאמר רק ציווי ה' למשה, ולפעמים רק ציווי משה לישראל וכיו"ב (וכ"ה שיטת רש"י בפירושו עה"ת, כמשנ"ת בלקו"ש (די"ג ע' 72. ועוד)), הרי בנדוי"ז, שכל פרטי עבודת אהרן בשמיני למילואים נאמרו בפירוש בציווי משה לאהרן (ריש פרשתנו), מאי נשמת דהאי נשמת? אבל ראה לקמן הערה 29.

ביום נתחנך אהרן בעבודה נתחנך גם כן בנשיאות כפיים שהיא כעבודה."

אבל, אע"פ שיש הכרח לומר, שלברכה זו היתה שייכות לאהרן דוקא, עדיין קשה לומר שהיתה זו ברכת כהנים (נוסף על הנ"ל – שהציווי על ברכת כהנים נאמר רק בפרשת נשא):

א) אם ה' זה ענין של חינוך לנשיאת כפים, ה' צריך לבוא ציווי מפורש על זה²⁰, כשם שמשנה זוה את אהרן על כל עבודות החינוך שעשה אהרן באותו היום.

ב) נשיאת כפים הרי היא מצות עשה על כל כהן²¹ – וא"כ מפני מה לא השתתפו בני אהרן בברכת כהנים זו – בתור חינוך כנ"ל, או בתור קיום מצות עשה (ע"ד שהשתתפו בשאר פעולות אהרן ביום זה²²)?

ג) בשמיני למילואים ה' גם משה כהן (כמו שכבר פירש רש"י²³ שבח' למילואים, "הושוו כולם לכהונה"). והן אמת שמשנה לא ה' צריך לחינת לנשיאת כפים²⁴, אבל מדוע לא ישתתף בנשיאת כפים של יום זה (ובפרט שלפי רש"י²⁵, גם בח' למילואים עשה משה

כהנים כתובה בתורה שלא לפי סדר הזמנים¹⁴ (ולהביא את הכלל¹⁵: אין מוקדם ומאוחר בתורה).

ואם אליבא דרש"י פרשת ברכת כהנים לא נאמרה עד לאחר מכן, ה' לו לנקוט (כפירוש הרמב"ן), ש"ויברכם" כאן משמעו (לא ברכת כהנים, אלא) ברכה בעלמא שבירך אהרן את בני ישראל בסיום עבודתו בפעם הראשונה (ע"ד שמצינו אצל שלמה המלך בחנוכת המקדש¹⁶)?

ב. יש מפרשים¹⁷, שההכרח לפרש ש"ויברכם" היינו ברכת כהנים, הוא מזה¹⁸ שמי שבירך כאן את בני ישראל ה' אהרן בלבד, ללא השתתפות משה – דלא כברכה האמורה תיכף לאחר זה¹⁹: "ויבא משה ואהרן גו' ויברכו את העם".

ומזה מובן, שלברכה זו היתה שייכות רק לאהרן, ולכן מפרש רש"י שהיתה זו ברכת כהנים, "ומאחר שבו

14) ואדרבה, מזה ש(רק) ב' שילוח טמאים (נשא ה, ב) מביא רש"י (מגיטין ט, סע"א) ד"שמונה פרשיות נאמרו בו ביום (שהוקם המשכן)", ובפ' ברכת כהנים לא פ' כלום (והרי ברכת כהנים אינה מפרשיות הנ"ל – ראה גיטין שם) – מוכח, שלשיטת רש"י פ' ברכת כהנים לא נאמרה בשמיני למילואים או לפניו.

15) הובא בפרש"י בכ"מ (בראשית ו, ג. וישלח לה, כט, צו ה, ב. ועוד).

16) מ"א ת, נד ואילך (הובא ברמב"ן כאן).

17) משכיל לדוד כאן.

18) אבל מ"ש, דאילו ברכה אחרת מה עניינה לאותו יום שהרי הברכה שתשרה שכינה במעשה ידיהם ההיא ברכום אח"כ – י"ל שאינו הכרח, שהרי אפ"ל שהיתה כברכת שלמה (ראה המשך הכתובים במ"א שם).

19) בפסוק שלאח"ז (כג).

20) ראה לעיל הערה 9 ובשוה"ג שם.

21) כמפורש בנשא ו, (כג), "דבר אל אהרן ואל בניו".

22) פרשתנו ט, ט, שם, יב ואילך.

23) פקודי מ, לא. ועד"ז שם, כט.

24) שהרי לרש"י עה"ת – לאחר ימי המילואים שוב לא שמש משה (רש"י שמות ד, יד: ואתה הלוי. אבל ראה לקו"ש ח"ו ע' 175 הערה 28. חכ"א ע' 2 הערה 16. ובארוכה לקו"ש חל"ב ע' 28 ואילך).

25) פקודי שם – כמשנת בלקו"ש ח"ו ע' 225 ואילך (ועיי"ש ע' 226 שגם עבודת הקטורת היתה ע"י משה).

הבאה „על המחשבה רעה“, „חטא השכל המאיר לאדם“; ו„ישא“ שסיומו „וישם לך שלום“, הוא כנגד שלמים – „שמשים³¹ שלום בעולם“.

ומזה למדנו שהברכה כאן היתה (לא כברכת שלמה, אלא) ברכת כהנים, כי ברכות אלו דוקא מתאימות לקרבנות האמורים כאן בפסוק.

אבל קשה ביותר לפרש כן בדברי רש"י – שכך זהו רמז רחוק, ואם לזאת כיוון רש"י, בודאי הי' כותב³² כן בפירושו³³.

ד. לאחר מכן מפרש רש"י על תיבת „וירד“: מעל המזבח.

וצריך להבין: נאמר בכתוב בפירושו „וירד מנעשות החטאת גו“, ועשיית החטאת גו' הרי היא על המזבח כפי שנאמר לעיל – ומה מחדש רש"י בפירושו „מעל המזבח“, שאינו מובן מן הפסוק עצמו?

יש מפרשים³⁴, שבזה בא רש"י ללמדנו, שלא נטעה לחשוב ש„וירד“ היינו לאִדָּה „ויברכם“

– דא"כ קשה: לשם מה מודיענו הכתוב על ירדת אהרן; הרי מובן

את כל עבודות היום (הרגילות), ולא אהרן?

ג. לאחר התיבות „ברכת כהנים“ הוסיף רש"י (כנ"ל): יברכך, יאר, ישא.

ותמוה (כקושיית המפרשים²⁶): לשם מה הוצרך רש"י להוסיף תיבות אלו? פשוט הוא (אפילו אצל קטן²⁷) שברכת כהנים היא „יברכך, יאר, ישא“?

ואף אם תמצוי לומר (בדוחק²⁷), שאין רש"י סומך כאן על ידיעת התלמיד (שהרי עדיין לא למד זאת בחומש) – דיו שיאמר „יברכך וגו“; ולמה לו לפרט את כל ג' הברכות?

יש מפרשים²⁸, שג' הלשונות „יברכך, יאר, ישא“ הם כנגד ג' הקרבנות המנויים כאן בפסוק – חטאת עולה ושלמים²⁹

[„יברכך“³⁰ נאמר בו „וישמרך“, דהיינו שמירה מן החטא „שלא יבוא לכלל חטאת“; „יאר“ הוא כנגד עולה

(26) שפ"ח ומשכיל לדוד כאן.

(27) שהרי אומרם בכל יום בברכות השחר (כמנהג הצרפתים (תודה"ה שכבר ברכות יא, ב). וכו"ה בסידור ר"ע – הובא בטאו"ח סמ"ח). וכן – שומעם בחזרת הש"ץ דתפלת שחרית (ובשבת – גם במוסף), ומפי הכהנים ביו"ט כו, ובפרט (שכללות) ענין ברכת כהנים כבר הובא בפרש"י יתרו (כ, כא).

(28) שפ"ח – במשכיל לדוד תי' ד, ויברכם משמע ברכה אחת לבד" (ולכן מפרש רש"י ששלשתם הי'). וצ"ע.

(29) ראה גם בעה"ט, פענח רזא וש"ך עה"ת כאן. אוה"ת עה"פ. ולהעיר שאהרן הקריב גם מנחה (לעיל פסוק ד, יז) ומ"מ לא נזכרה המנחה כאן בקרא (כקושיית הריב"א, טור הארוך ופענח רזא כאן).

(30) הבא לקמן הוא עפ"מ"ש במנחת יהודה (שדבריו הועתקו בקיצור בשפ"ח כאן). וראה בס' שנשמנו בהערה הקודמת.

(31) ע"פ פרש"י ויקרא ג, א. וראה פרש"י תצוה כט, כב.

(32) ובפרט פרש"י לא העתיק התיבות (הן מכתוב דילן – „החטאת והעולה והשלמים“, והן מברכת כהנים לא העתיק „וישמרך“, „שלום“) שבהן היא השייכות, ואף לא רמז ב„וגו“.

(33) ע"ד פרש"י בפ' לך (יד, יח. טו, ט), ח"ש (כד, כב); הרמזים דקרבנות הנשיאים (נשא ז, יט ואילך) ועוד.

(34) משכיל לדוד כאן. וראה שפ"ח כאן (בשם הנחלת יעקב).

מאליו שירד אחר השלמת כל הפעולות –

אלא „וירד“ היינו – „מעל המזבח“ שעליו הקריב את הקרבנות (והקרבת הקרבנות היתה קודם „ויברכם“, כמסופר לעיל בפרשה); וזוהי כוונת הפסוק – „וישא גו' ויברכם אימתי מיד אחר שירד מן המזבח מעשות קרבנותיהן“³⁵.

ופירוש זה עולה בקנה אחד עם פירוש התורת-כהנים על הפסוק³⁶, „הרי זה פסוק מסורס ואין ראוי לומר אלא וירד מעשות . . והשלמים וישא אהרן גו' ויברכם“ (ומצינו ענין זה של „מקרא מסורס“) גם בפירוש רש"י על התורה – בפרשת שמות³⁷.

אבל לפי פירוש זה צריך עיון גדול (נוסף לזה, שהענין ד„מקרא מסורס“ אינו מתיישב כל כך בלימוד על דרך הפשט³⁸, ואם זו היתה כוונת רש"י, הי' כותב כן בפירוש „ע"ד פירושו בפרשת שמות הנ"ל“³⁹) – הרי עוד ועיקר):

(א) בתיבות „מעל המזבח“ שהוסיף רש"י ללשון הפסוק, אין רואים כל רמז למאומה, כי אם פירוש והסבר, ש„וירד“ היינו „מעל המזבח“ – וענין זה רואים

(35) ל' המשכיל לדוד כאן.

(36) וכי' בירושלמי תענית פ"ד ה"א. וראה גם ראב"ע כאן („וכבר ירד“), חזקוני ועוד.

(37) ד, כ („אין מוקדם ומאוחר מדוקדקים במקרא“). – כן הובא בשפ"ת. וצ"ע שלא הביא מכ"מ בפרש"י שהובא הלשון „מקרא מסורס“ (וכי"ב) – בראשית ב, יט. שמות ב, ה. בשלח טז, כ. תרומה כז, ד. ועוד.

(38) ראה לקו"ש ח"ו ע' 119 הערה 13 ובשו"ג שם.

(39) וכבמקומות ברש"י שבהערה 37, וע"ד הראב"ע כאן.

אנו בפסוק גופא („וירד מעשות החטאת גו'“), כנ"ל⁴⁰.

ב) גם אלמלא נאמרו התיבות „וירד מעשות גו'“, היינו מפרשים ש„ויברכם“ היינו (לאחר סיום עבודתו על המזבח – כמפורש בקרא – וממילא) לאחר שירד „מעל המזבח“⁴¹.

ה. והביאור בכל זה:

כוונת רש"י בפירושו „ויברכם – ברכת כהנים“, היא רק כפשוטם של דברים ממש – לא שהי' כאן קיום מצוה (דברכת כהנים – אשר נאמרה רק בפרשת נשא)⁴², אלא

שאהרן – שביקש לברך את בני ישראל בסיום עבודתו, כדלקמן – בחר (מעצמו) לברך את בני ישראל (בפסוקי) ברכת כהנים⁴³, כיון שתוכן ברכת כהנים מתאים בפשטות לאותם הדברים שבהם חפץ אהרן לברך את בני ישראל באותה שעה,

(ומהאי טעמא מפרט רש"י שהברכה היתה „יברכך יאר ישא“ – כי ג' תיבות

(40) וההוכחה שירד קודם „ויברכם“, כי ירד „מעשות החטאת גו'“ והרי כבר גמר עשיית החטאת כו' לפני"ז – אינה שייכת לדברי רש"י „מעל המזבח“.

(41) אף שבפשוטו של מקרא לא נאמר איפה היתה ברכת כהנים במשכן – מ"מ לא מסתבר כלל שהיתה מעל המזבח (וראה לקמן הערה 64). וראה פי' הראב"ד לתו"כ כאן.

(42) וכן משמע ממש"ש בתו"כ כאן ד„באותה שעה זכה . . בנשיאת כפים“, משמע דעיי"ז שברכם אהרן זכה להציווי (ראה עזרת כהנים לתו"כ שם).

(43) אף שלא נאמרו עדיין. וע"ד שמצינו (גם בפרש"י עה"ת – תולדות כו, ה. וישלח לב, ה. ובכ"מ) שקיימו האבות כה"ת עד שלא ניתנה. וברש"י נח (ו, ב) שלמד נח תורה. ואכ"מ.

ו. לכאורה אפשר להקשות על זה: תיכף לאחר ברכת אהרן⁵⁰ כתיב „ויבא משה ואהרן גו' ויברכו את העם”, ופירש רש”י „אמרו ויהי נועם ה' אלקינו עלינו⁵¹” יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם” – ולכאורה, כיון שברכת אהרן היתה על מנת לפעול את השראת השכינה, מדוע נצרכה שוב לאחר מכן ברכה נוספת על אותו ענין⁵²?

אבל באמת אין זו קושיא, שכן ב' ענינים נפרדים הם:

ברכת אהרן היתה קשורה לעבודתו הפרטית, שהיא תפעל פעולתה בענין השראת השכינה בפועל, ועל זה (מתאימה) הברכה דברכת כהנים (כדלקמן ס”ז);

משא”כ ברכת משה ואהרן שלאחרי זה – „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם” – היא ברכה כללית, בתור סיום כל (וכללות) מלאכת ועבודת המשכן, והדבר בא לידי ביטוי בב' חלקי הברכה: „שתשרה שכינה במעשה ידיכם” – במלאכת המשכן⁵³ דבני ישראל; „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו”⁴⁴ – בעבודה⁵³ במשך כל שמונת ימי המילואים.

ז. הטעם לכך שנדרשה עבודתו המיוחדת של אהרן כדי לפעול את השראת השכינה במשכן, הוא מפני

אלו מבטאות את תוכן ברכת אהרן, כדלקמן סעיף ז).

ובמה רצה אהרן לברך את בני ישראל בזמן ההוא – הרי זה מובן בפשטות (לפי פירוש רש”י):

המכוון של המשכן הרי הוא (כמפורש בקרא⁴⁴) – „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם”, שתהי' השראת השכינה במשכן. וכדי שיפעל ענין זה, לא הי' די בעבודת היום (הרגילה) דשמיני למילואים (המתוארת בפ' פקודי⁴⁵), אלא הוצרך להיות (ככתוב בריש פרשתנו⁴⁶) – „זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'”, דקאי (כפירוש רש”י⁴⁷) על עבודת וקרבתות אהרן, להיותו „כדאי וחשוב .. שע”י קרבתותיו ועבודתו תשרה שכינה בכס ותדעו שהמקום בחר בו”.

ובזה מובן הטעם שבירך אהרן את בני ישראל בסיום עבודתו:

בסיום מלאכת המשכן מצינו⁴⁸, שמשה בירך את בני ישראל „יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם” – דע”י „ועשו לי מקדש” יתקיים „ושכנתי בתוכם”; וממילא מובן, שמאחר שעבודת אהרן (ביום השמיני) היא העבודה שעלי' לפעול את השראת השכינה בפועל, נדרשת בסיום עבודה זו ברכה (ותפלה⁴⁹) שתפעל את פעולתה ותביא את השראת השכינה בפועל.

(44) תרומה כה, ת.

(45) מ, כג. כה. כז. כט (וברש”י).

(46) ט, ו. וראה שם, ד וברש”י.

(47) פרשתנו שם, כג.

(48) פקודי לט, מג.

(49) ראה לקו”ש ח”א ע’ 170 ואילך.

(50) פסוק כג.

(51) תהלים מזמור צ בסופו.

(52) כקושיית המשכיל לדוד כאן (ראה לעיל

הערה 18).

(53) ראה לקו”ש שם (ע’ 172) הטעם שהקדים

„ויהי נועם גו’ ל”יהי רצון שתשרה כו’”.

לתת ברכה שתהי' (השראת השכינה ע"י ה) כפרה על מעשה העגל? – אלא אהרן מבקש שהקב"ה⁵⁷ עצמו⁵⁸ יברך את בני ישראל ("יברכך") – ותוכן הברכה הוא:

(ב) "יאר" – שתהי' השראת השכינה, הארת פנים דלמעלה (כפירוש רש"י⁵⁹ "יאר גו" – "יראה לך פנים שוחקות פנים צהובות") – וכדי שתומשך הארת הפנים והשראת השכינה מבקש אהרן:

(ג) "ישא" – שהקב"ה יהי' "נושא עון"⁶⁰ (כפי שמפרש רש"י⁶¹ "ישא – יכבוש"⁶² כעסר") ויכפר על עון העגל.

ח. עפ"ז תוכן גם כוונת רש"י בדיבור המתחיל שלאחרי זה: "וירד, מעל המזבח".

כוונת רש"י – כפשטות לשונו – שעתה (לאחר "ויברכם") ירד מהמזבח, מאחר שבירך את בני ישראל בעודו על גבי המזבח⁶³.

57 להעיר מרמב"ם הל' תפלה (נשיאת כפים) פט"ו ה"ז. טאר"ח סו"ס קכת. שו"ע אדה"ז שם סנ"ב.

58 באו"א י"ל, שהוא ע"ד אמירת הקב"ה (לאחרי הסליחה על עון העגל), "פני ילכו" – "אני בעצמי" (תשא לג, יד וברש"י. וראה שם לד, ט וברש"י).

59 נשא ו, כה.

60 תשא לד, ז.

61 נשא שם, כו.

62 להעיר מהפלוגא (רה יו, א) כובש עון או נושא עון (וראה בארוכה לקו"ש ח"ו ע' 391 ואילך, ושו"ס). ולהעיר מרש"י תשא שם ד"ה ונקח. ואכ"מ.

63 ראה גם אברבנאל כאן ("ע"ד הפשט").

צרוך המור כאן. וכן מוכח בסוטה לת, ב (שו"ע אדה"ז שם ס"ב). ע"ש. ובמלבי"ם כאן (סט"ז) כתב כן בדעת התו"כ, ע"ש.

שהשראת השכינה היתה יכולה לבוא רק לאחר כפרה (גמורה⁵⁴) על חטא העגל,

(כמו שכבר פירש רש"י לעיל⁵⁵, שמתעם זה נקרא המשכן "משכן העדות" – "עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם"; וכפי שהביא רש"י (בפסוק שלאחרי זה⁵⁶) שכשראו בני ישראל (לאחר ז' ימי המילואים) שעדיין לא זכו להשראת השכינה, טענו "כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל").

וזאת פעל אהרן ע"י עבודתו הפרטית, ולכן קרבנו הראשון של אהרן הי' – "עגל בן בקר לחטאת", "להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה"⁵⁶.

וזהו גם שפירש רש"י כאן: "ברכת כהנים) יברכך, יאר, ישא" – מאחר שבתניות אלו (דברכת כהנים) באים לידי ביטוי ג' הענינים שבא אהרן לפעול בברכתו:

(א) "יברכך" – קאי על הקב"ה, שהוא המברך: הענין הראשון הוא, שאין הברכה באה מאהרן – שא"כ יש מקום לטענה: מאחר שהיתה לאהרן שייכות למעשה העגל, איך יכול הוא

54 כי בכללות כבר, נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם ואמר לו למשה סלחתי כדבריד"כ ביהכ"פ (דש"י תשא לג, יא). ולאידך, גם לאחרי שמיני למילואים לא נתכפר לגמרי, ד"וביום פקדי ופקדתי גו" (תשא לב, לד וברש"י). וראה הערה 62.

55 ד"פ פקודי.

56 פירשנו ט, ט וברש"י. ולהעיר גם מצוה

כט, א וברש"י שם.

„מעשות החטאת גו'“, הן מאמר המוסגר המבאר את מטרת עליית אהרן על המזבח מלכתחילה (לא לשם „ויברכם“, אלא לשם עשיית החטאת גו').

ט. ע"פ כל הנ"ל מובן, שמפירוש רש"י כאן אין לדעת את שיטתו (ע"ד הפשט) בברכת כהנים לדורות – אם זמנה הוא⁶⁷ לפני הקטרת איברים (של התמיד) או לאחר⁶⁸ –

כיון שכוונת רש"י בפירושו „ברכת כהנים“ היא (לא לקיום מצות ברכת כהנים, אלא) שאהרן בחר לומר ברכה זו, אבל מטרת הברכה היתה ענין מיוחד ביום ההוא – בקשר (ובתור סיום) לעבודתו המיוחדת בשמיני למילואים, כנ"ל.

אבל לאידך גיסא, אע"פ שברכת אהרן באותה שעה היתה ענין מיוחד עבור היום ההוא, הרי היא ברכה בעלת פעולה נמשכת לכל הדורות – מאחר שעבודת אהרן (אשר סיומה היא ברכתו הנ"ל) פעלה (כנ"ל סעיף ה') את (שיבת) השראת השכינה למטה (לאחר סילוק השכינה ע"י החטאים שלפני זה⁶⁸) באופן כזה, שמאז ואילך נמצאת השכינה בתחתונים (דוקא) באופן נצחי;

וא"כ, הרי הכח דברכת אהרן ישנו בידינו תמיד – אפילו בלילה⁶⁹ ואפילו בחוץ לארץ (שאינן שם נשיאת כפים בכל יום⁷⁰) כו' – וממנה נתינת הכח

ומדברי רש"י מתבאר, שכמה שכתב (בדיבור המתחיל הקודם), „ויברכם – ברכת כהנים“, אין כוונתו למצות נשיאת כפים (לדורות – שאם כן לא היתה מעל גבי המזבח⁶⁴ – אלא היתה זו ברכה מיוחדת של אהרן, שבאה בהמשך (וכסיום) לעבודתו באותה שעה על המזבח (כנ"ל, שתוכן הברכה הי' שהעבודה שלפני זה תפעל פעולתה), ולכן נאמרה תיכף בסמיכות לעבודה, וממילא – בעודו על המזבח⁶⁵.

וזהו גם מה שמלמדנו רש"י בדבריו „וירד, מעל המזבח“:

בלימוד הפסוק „וירד מעשות החטאת גו'“ בפשטות, נמצא, שהפסוק בא להודיענו שאהרן השלים את עבודתו (בעשיית החטאת גו'). ולפי זה קשה: הלא אהרן השלים עוד לפני כן את הקרבת הקרבנות⁶⁶, ולמה נאמר (רק) כאן „וירד מעשות גו'“?

ומפרש רש"י, שכוונת הכתוב היא (לא להודיענו „וירד מעשות החטאת גו'“ – היינו שאהרן השלים את העבודה – אלא) „וירד מעל המזבח“: הכתוב בא לומר שרק לאחר „ויברכם“ הנה – „וירד מעל המזבח“ (והרי זה כאילו נאמר בפסוק „וירד מעל המזבח“), והתיבות שלאחרי זה,

64 כי נשיאת כפים היתה מעל מעלות האולם (תמיד פ"ז מ"ב), ומוזה פשוט גם ע"ד ההלכה וכו' שגם במשכן לא היתה מעל המזבח. 65 ראה אברבנאל וצרוח המור הנ"ל.

66 במלבי"ם שם, שלאחרי ברכת כהנים הקטיר אהרן חלבי השלמים, וזהו שנאמר אח"כ „וירד מעשות גו'“ (היינו הקטרת החלבים), ע"ש – אבל בפשוטו של מקרא: א) כבר גמר אהרן עשיית החטאת לפני „ויברכם“. ב) לרש"י (פסוק כ) כהן אחר הקטרים (ולא אהרן).

67 ראה מלבי"ם שם, שתולה זה בב' הפירושים בכתוב דילן אי הוי מקרא מסורס.

68 ראה במדב"ר פ"ב, ו. פ"ג, ב. ו. ועוד.

69 דאין נ"כ בלילה (ש"ע אדה"ז או"ח סמ"ז ס"ז).

70 ראה ש"ע אדה"ז שם סקכ"ח סנ"ז.

לעבור את חשך הגלות, ועד – לפעול בבית המקדש השלישי, שיבנה במהרה
שוב את גילוי השכינה, ושכנתי בתוכם, בימינו ממש.

(משיחת ש"פ שמיני תשל"ד)

